

ŚWIAT, TY i JA

Propozycje zabaw i zajęć w oparciu o Scenę Czytaną online „NIEbo i dłoNIE” dla dzieci w wieku 4-8 lat

Drogie Nauczycielki, Drodzy Nauczyciele, Drodzy Rodzice i wszystkie osoby zainteresowane sztuką „NIEbo i dłoNIE”!

Dramat „NIEbo i dłoNIE” Carstena Brandaua opowiada o wyborach, przed którymi staje każdy człowiek. Głównymi bohaterkami sztuki są dwie przyjaciółki z przedszkola, A i O. Rozmawiają o otaczającym je świecie oraz wspólnie poznają jego elementy. Mimo że początkowo nie wyobrażają sobie przyszłości bez siebie, wraz z upływem czasu zauważają, że ich potrzeby oraz plany zaczynają się różnić. Wypowiadają na głos własne obawy, a także godzą się z faktem, że każda musi wybrać własną drogę.

Materiał został opracowany jako inspiracja dla nauczycieli i nauczycielek pracujących z dziećmi w przedszkolu lub w szkole, ale część zadań może posłużyć także jako pomysły do zabaw domowych, dla dzieci i ich najbliższych opiekunów.

Do wykonania zadań wystarczy trochę miejsca na podłodze, materiały plastyczne takie jak kartki, kredki, pisaki czy farbki oraz kilka przedmiotów codziennego użytku.

"NIEbo i dłoNIE" to sztuka autorstwa Carstena Brandaua, wielokrotnie nagradzanego niemieckiego twórcy, w świetnym tłumaczeniu Iwony Nowackiej. Tekst, na tle innych sztuk dostępnych w Polsce, wyróżnia się przede wszystkim sposobem traktowania języka. Jest niezwykle poetycki i pozwala na tworzenie nowych znaczeń przez osoby czytające lub słuchające tekstu oraz na odkrywanie poszczególnych słów i przyglądanie się im.

Zapraszamy do świata O i A!

ZACZNIJMY OD ROZMOWY

- PRZYJAŻŃ

Kim jest przyjaciel/przyjaciółka? Skąd wiemy, że ktoś jest naszym przyjacielem? Jak spędzają razem czas przyjaciółki? Z jakimi uczuciami wiąże się przyjaźń?

- **ZMIANA**

Co to jest zmiana? Co to znaczy, że ktoś się zmienił/a? Jaką największą zmianę w życiu pamiętamy? Jakie uczucia towarzyszą nam w sytuacji, gdy coś się zmienia?

- **SAMOTNOŚĆ**

Co to jest samotność? Kiedy można się czuć samotnym/samotną? Jak sobie z tym radzić?

- **WYOBRAŹNIA**

Co to jest wyobraźnia? Do czego się przydaje? Czy za pomocą wyobraźni można coś stworzyć?

PROPOZYCJE ZABAW

ŚWIAT: ziemia, niebo, gwiazdy

Dzieci biegają po sali. Na hasło „niebo” wyciągają ręce do góry, na hasło „gwiazdy” - zamieniają się w spadające gwiazdy (np. naskok), a na hasło „ziemia” - kładą się płasko na ziemi. Na czas zabawy można też włączyć muzykę.

NIEBO I DŁONIE

Zabawa ruchowa polega na tym, by wyobrazić sobie, że nasze nogi stoją na ziemi, a wyciągnięte w górę ręce dotykają nieba. Jaką pozycję można przyjąć, kiedy na rękach opiera się niebo?

MOJA LITERA

Przy pomocy wybranych materiałów plastycznych (farby, kredki, kreda) dzieci malują pierwszą literę swojego imienia. Ważne jest nie tylko oddanie jej odpowiedniego kształtu, ale także indywidualnego charakteru tak, by pasowała do autora/autorki.

NOWE IMIONA

Każda osoba mówi, jaka jest jego ulubiona litera alfabetu. Zadaniem pozostałych jest wymyślenie nowych imion - rozpoczynających się na wybraną literę - dla innych osób z grupy/członków rodziny.

ULUBIONE SŁOWA

Każda z osób zastanawia się, czy wie, jakie było jej pierwsze słowo. Jeśli to trudne do przypomnienia można pomyśleć o ulubionym słowie. Wszyscy po kolei wypowiadają je na głos. Z czym te słowa się kojarzą? Jaki mogłyby mieć kolor? Na koniec każdy wymyśla gest, który przedstawia wybrane słowo.

WYMYŚLAM SOBIE NOWY ŚWIAT

W tym działaniu sprawdzamy, jakim zmianom mogą podlegać obiekty, które mamy wokół nas. Potrzebne będzie kilka przedmiotów (krzesło, poduszka, ławka, zabawki, kredki itp). Wybierz jeden z nich i zapytaj, co to jest i do czego służy. Po tym, jak uzyskasz odpowiedź, zaproponuj inną nazwę i inną funkcję przedmiotu, np. o ławce - „A ja uważam, że to jest schron, w którym można się schować, żeby porozmawiać o marzeniach ze swoim przyjacielem/przyjaciółką tak, żeby nikt inny nas nie słyszał”. Zachęć, aby dzieci również poszukiwały nowych nazw i funkcji wybranych przedmiotów oraz wymyślały nowe, nawet bardzo nietypowe. Można zachęcić nie tylko do opisanie nowej funkcji, ale również do pokazania nowego użycia przedmiotu.

ŚWIAT O i ŚWIAT A

Tworzymy światy bohaterów/bohatek, czyli A i O. Rozdaj dzieciom kartki, na których wydrukowane będą litery A oraz O (litery są duże i wypełniają całą kartkę). Każde dziecko powinno dostać dwie kartki. Działanie polega na dorysowywaniu elementów do wydrukowanych liter tak, by powstał jakiś przedmiot/ obiekt/ zjawisko (np. A może zostać drabiną, a O studnią). Po wykonaniu zadania opowiadamy innym o pracach.

Drugi wariant zadania: na kartkach drukujemy kilka mniejszych liter A i O, które na rysunkach zostaną wkomponowane w konkretną scenkę lub scenerię.

A SZUKA O

Zabawa w antonimy. Jedna osoba mówi słowo (najlepiej przymiotnik), a zadaniem pozostałych jest znalezienie jego przeciwieństwa. Zabawę można urozmaicić poprzez dodanie ruchu. Osoby, które wypowiedzą parę przeciwstawnych słów zamieniają się miejscami w kole.

ZAUFANIE

Na początku tej zabawy można przypomnieć rozmowę o przyjaźni z początku spotkania lub w tym momencie zaproponować ją grupie. Jedną z cech, która określa przyjaźń jest zaufanie. Wykonajcie ćwiczenie, które pozwoli w praktyce zastanowić się, czym może być zaufanie.

Każdy z nas ma dwie dłonie i jedną samotną głowę. A co jeśli naszą głowę połączymy na chwilę z drugą, a dłonie z inną parą dłoni? Zaproponuj dzieciom działanie ruchowe, w którym będą przez chwilę odpowiedzialne za drugą osobę i postępować w sposób, który wzbudzi w niej zaufanie. Dzieci dobierają się w pary, jedna osoba w parze ma zasłonięte oczy, druga łapie ją za dłonie i prowadzi przez salę tak, by wymijać przeszkody i inne poruszające się po sali pary. Po pewnym czasie następuje zmiana.

WYSZUKIWANIE SŁÓW

Słowa „niebo” i „dłonie” w języku polskim łączy cząstka „nie”, wyróżniona w polskim tytule sztuki: „NIEbo i dłoNIE”. To oryginalny pomysł tłumaczki na oddanie podobieństwa słów, zapisanego w tytule niemieckim: „Himmel und Hände”. Praca tłumaczki bardzo często stanowi poszukiwanie odpowiednich wyrazów, by te w języku, na który przekłada się tekst oryginalny, jak najlepiej oddawały sens pierwowzoru. Praca ta wymaga ogromnej wiedzy, ale też wyobraźni. Poćwiczcie umiejętność wyszukiwania słów, które brzmią podobnie, ale znaczą coś innego, np. lew - telewizor, zamek - zamieć, Nil - lin.

PIERWSZY DZIEŃ SZKOŁY

Pójście do szkoły to ważne wydarzenie. Przełomowy moment w życiu dziecka, może więc wiązać się z różnymi emocjami, oczekiwaniami, obawami.

Dla dzieci z przedszkola lub z zerówki: jak wyobrażają sobie swój pierwszy dzień w szkole? Czy wiąże się to z radością, z obawą, z niepewnością?

Dla dzieci z pierwszych klas szkoły podstawowej: z jakimi emocjami wiązał się pierwszy dzień szkoły?

Następnie dzieci wybierają kolor kredki, który pasuje do wspomnień/wyobrażeń na temat pierwszego dnia szkoły i próbują narysować swoje uczucia związane z tą sytuacją. Podczas rozmowy i omówienia obrazków można się wspólnie zastanowić, jak radzić sobie z emocjami, które wywołuje nowa sytuacja. Dotyczy to zarówno przeżycia uczuć przyjemnych, jak i nieprzyjemnych.

CIEKAWOSTKI

CARSTEN BRANDAU

Niemiecki dramaturg, studiował w Trewirze, Londynie i Heidelbergu germanistykę, historię i filozofię. W swoim dorobku ma sztuki dla widowni dorosłej i dziecięcej. Sztuki Brandaua były wyróżnione między innymi w konkursach organizowanych przez wiedeński Burgtheater, Autorentheatertage w hamburskim Thalia Theater oraz dwukrotnie w Deutsches Theater w Berlinie. Jest laureatem wielu nagród literackich oraz teatralnych, m.in. Nagrodę im. Braci Grimm (2017).

Dwa lata z rzędu otrzymał nagrodę w konkursie prestiżowego niemieckiego festiwalu Kinder-Stücke w Mülheim w roku 2015 za „Trójkę na głowie”, w roku 2016 za „NIEbo i dłoNIE”. W latach 2014, 2017 i w 2020 laureat stypendium „Nah-dran” przyznawanego przez Kinder- und Jugendtheaterzentrum we Frankfurcie i Deutscher Literaturfonds e.V.. „Trójka na głowie” doczekała się już kilkunastu premier w samych Niemczech. Tłumaczką tekstów na język polski jest Iwona Nowacka. Dotychczas przełożyła: „Koniec to nie my” (premiera w Teatrze Studio w reżyserii M. Libera, 2013), „Trójkę na głowie” (trzy polskie premiery w Słupsku, Będzinie i Kaliszu) oraz „NIEbo i dłoNIE” - prapremierowo zrealizowane przez Beniamina Bukowskiego.

WYWIADY

Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej na temat pracy autora sztuki lub wyzwań, jakie stoją przed tłumaczką sztuk z języka niemieckiego, możesz przeczytać dwa wywiady:

- „Zabrać ich tam, gdzie jeszcze nie byli” - z Carstenem Brandauem rozmawia Iwona Nowacka: <https://nowesztuki.pl/news/zabrac-ich-gdzies-gdzie-jeszcze-nigdy-nie-byli/>;
- „Miłość od pierwszego zdania” - z Iwoną Nowacką rozmawia Agata Drwięga: <https://nowesztuki.pl/news/milosc-od-pierwszego-zdania/>.

„TRÓJKA NA GŁOWIE”

Warta uwagi jest także inna sztuka autorstwa Carstena Brandaua, która została przetłumaczona na język polski - trzykrotnie w Polsce wystawiona „Trójka na głowie” (Dreier steht Kopf). To dramat, którego bohaterami są liczby - Jedyńka, Dwójka i Trójka. Jedyńka zawsze jest pierwsza, Dwójka zaś za nią podąża, jest - nomen omen - druga i ostatnia. Ich sytuacja ulega zmianie, gdy do ich monotonnego i nieco uciążliwego życia wkracza szalona Trójka, która za nic sobie ma ustalone reguły. „Trójka na głowie” w ostatnich latach podbiła niemieckie sceny teatralne dla młodej widowni i doczekała się kilkunastu wystawień.

Autorki materiału: Ewelina Chatłas, Joanna Żygowska

Skład: Magdalena Bryłowska

grudzień 2021

Scena Czytana online

„NIEbo i dłoNIE” Carstena Brandaua

premiera: 30.11.2021

tłumaczenie: Iwona Nowacka

reżyseria i muzyka: Beniamin M. Bukowski

obsada: Monika Roszko, Konrad Cichoń

dźwięk: Maciej Kuśnierz

scenografia: Natalia Borys

światło: Arkadiusz Czapla

wsparcie techniczne: Jordan Cisowski

zdjęcia i montaż: makemake

koordynacja projektu: Sandra Lewandowska, Aleksandra Łozowska

pomysł: Joanna Żygowska

produkcja: Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu

Sugerowany wiek widowni: od 4 lat

Centrum Sztuki
Dziecka
w Poznaniu

**Nowe
Sztuki**
dla Dzieci i Młodzieży

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

Projekt „Współczesna dramaturgia dla dzieci i młodzieży (2020, 2021, 2022)” dofinansowano ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.